

Beata Łaszewska-Radwańska
Stowarzyszenie EBIB
Wrocław

Sprawozdanie z VI Krajowej Konferencji Nauczycieli Bibliotekarzy (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 17–18 maja 2012)

Słowa kluczowe: biblioteki szkolne, film, komiks, konferencja

Już po raz szósty Instytut Badań w Oświacie zorganizował Krajową Konferencję Nauczycieli Bibliotekarzy, którą tym razem poświęcono wykorzystaniu filmów i komiksów w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych. O wyborze tematu zdecydował fakt, że po te właśnie media młodzi ludzie sięgają częściej i chętniej niż po tradycyjną książkę. Patronami honorowymi konferencji byli: Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, i dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej. Patronatem medialnym konferencję objęły: EBIB, „Biblioteka w Szkole”, „Przegląd Biblioteczny” i Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP.

Obrady rozpoczęły krótkie warsztaty zaimprovizowane przez filmoznawcę, Jolanę Szatkowską z Gdańska, która najpierw wyświetliła film dokumentalny „Urząd” w reżyserii Krzysztofa Kieślowskiego, a następnie dokonała, wspólnie z uczestnikami, jego analizy, wskazując zagadnienia do wykorzystania na zajęciach z uczniami (język polski, historia, wiedza o społeczeństwie, Dyskusyjny Klub Filmowy). Kolejna prelegentka, Agata Sotomska (Polski Instytut Sztuki Filmowej), wyjaśniła, iż wybór filmu Kieślowskiego był nieprzypadkowy. Znalazł się on w pakietach filmowych obejmujących 55 filmów fabularnych i dokumentalnych, rozesłanych w 2009 r. w ramach programu Filmoteka Szkolna, do wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Zawarte w pakiecie materiały przygotowano w taki sposób, aby można z nich korzystać na lekcjach (język polski, wiedza o sztuce, historia, wiedza o społeczeństwie) i w czasie zajęć pozalekcyjnych. Nauczyciele i uczniowie mają także dostęp do materiałów uzupełniających, zamieszczonych na portalu edukacyjnym www.filmotekaszkolna.pl¹. Można tam znaleźć m.in.: recenzje i artykuły dotyczące filmów z pakietu, polecane filmy, książki i artykuły stanowiące kontekst dla poszczególnych tematów, proponowane zagadnienia do dyskusji i sceny do analizy. Na portalu zamieszczane są również scenariusze lekcji opracowane przez nauczycieli dla poszczególnych poziomów nauczania. Chętni mogą także wziąć udział w projektach „Filmoteka Szkolna. Akcja!”, „Filmoteka Szkolna. Akademia”, „Filmoteka Szkolna. Kinoterapia”, „Filmoteka Szkolna. Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej”. Na koniec swego wystąpienia Agata Sotomska poinformowała zebranych, że przygotowana jest druga edycja Filmoteki Szkolnej.

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 2.06.2012 r.

Kolejny referat pt. *Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej – jak oglądać, analizować i kręcić, czyli propozycje pracy z filmem w bibliotece*, wygłosiła Kamila Tomkiel (Stowarzyszenie Nowe Horyzonty). Projekt jest skierowany do uczniów ze wszystkich poziomów nauczania. Jego celem jest zachęcenie młodych do odwiedzania kin studyjnych (bo w nich właśnie odbywają się zajęcia), przygotowanie do odbioru filmu, a także przekonanie uczestników, że film może być w nauczaniu szkolnym znakomitym materiałem dydaktycznym. Wśród proponowanych tematów znajdują się zagadnienia z dziedziny języka i historii kina, realizacji filmów oraz analizy dzieła filmowego. W ramach Nowych Horyzontów Edukacji Filmowej rozpoczęto realizację projektu EKРАН 2.0. Jest to internetowy pakiet lekcji filmowych przeznaczonych dla nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w całej Polsce. Przygotowali je eksperci w dziedzinie filmu i edukacji filmowej, a obejmują zagadnienia m.in.: struktury i narracji filmowej, zniekształceń rzeczywistości w obrazie filmowym, filmu jako źródła historycznego czy pojęcia audiowizualności. Z materiałów można korzystać po zalogowaniu równoległym na stronach Nowych Horyzontów Edukacji Filmowej (NHEF) www.nhef.pl oraz w edukacyjnej bibliotece multimedialnej Narodowego Instytutu Audiowizualnego (NInA) NINATEKA EDU www.nina.gov.pl. Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej objęły patronatem książkę *Jak zrobić film?*, przeznaczoną dla dzieci w wieku od 9 do 12 lat. Dzięki zawartym w publikacji ćwiczeniom młodzi czytelnicy nauczą się kompozycji kadru, animacji ujęcia, reżyserii sceny oraz montażu sekwencji filmowych. Propozycją dla młodzieży jest projekt „Film na horyzoncie”, dzięki któremu uczniowie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych zdobędą umiejętności niezbędne do tworzenia własnych filmów.

Temat przemocy w kinie i przemocy w świecie realnym podjął Dawid Bułatowski (Grupa PBE), który uważa, że filmy same w sobie nie są złe ani toksyczne. Jest to uzależnione od widza i jego interpretacji zachowań bohaterów. Po obejrzeniu przepełnionego agresją filmu może dojść do tragedii wyłącznie wówczas, gdy młody człowiek pozostanie sam ze złymi emocjami i doświadczeniami. Dlatego też wspólne oglądanie filmów, a przede wszystkim dyskusja na kontrowersyjne tematy, może złagodzić negatywne skutki tego, co młodzież obejrzy na ekranie. Szczególną uwagę należy zwrócić na czynniki mogące wzmocnić związek pomiędzy obserwowaną sceną a wzrostem agresji u widza. Należą do nich: przypisywanie agresywnego znaczenia obserwowanemu zachowaniu, spostrzeganie pozytywnych konsekwencji takiego zachowania, niepokazywanie, że akt agresji to coś złego, utożsamianie się z agresorem, niezdolność do zdystansowania się od agresji. Tak więc najsilniejszy wpływ na wzrost zachowań agresywnych będzie miał film, w którym mamy do czynienia z bohaterem, który nam się podoba i identyfikujemy się z nim. Wymienione powyżej czynniki powinny dawać nauczycielom wskazówki, jak pracować z brutalnym filmem i jak o nim dyskutować.

Drugi dzień konferencji poświęcony był komiksowi. O tym, że jest to medium atrakcyjne, nowe i pełnoprawne, przekonywał zebranych na sali bibliotekarzy Przemysław Zawrotny (krytyk komiksowy). Swoją wypowiedź oparł na definicji komiksu według Adama Kulawika, a następnie pokrótce przedstawił rozwój tego typu wydawnictw w Stanach Zjednoczonych, Francji, Japonii i Polsce

O komiksie w pracy z czytelnikami opowiedział Bogdan Ruksztełło-Kowalewski (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku), kierownik jednej z dwóch w Polsce Pracowni Komiksowych. Oprócz udostępniania zbiorów (7500 woluminów) w pracowni cyklicznie organizowane są m.in. „Spotkania z twórczością komiksową”, konkursy i spotkania ze znanymi rysownikami komiksów. W czasie wystaw i w gazetce „GDAK” pracownia stara się promować młodych rysowników. Podczas przerwy prelegent zorganizował dla chętnych krótki kurs rysowania komiksów. O działalności pracowni można się dowiedzieć ze strony <http://komiks.bblog.pl/>.

Jacek Gajkiewicz (MOL) zaprezentował Bajeczny Katalog Dziecięcy MOLIK — system wyposażony w liczne animacje i interaktywny interfejs. System został zaprojektowany z myślą o dzieciach w wieku od 5 do 10 lat. Prelegent omówił też korzyści dla bibliotek, wynikające z wykorzystania portalu internetowego Axiell Arena integrującego elektroniczne usługi biblioteczne, w tym katalog biblioteczny on-line z witryną internetową biblioteki. Arena stanowi uzupełnienie tradycyjnego systemu bibliotecznego. Może pobierać informacje z każdego systemu zarządzania zbiorami, wyposażonego w specjalny mechanizm wymiany informacji. Do systemów, które mogą korzystać ze wszystkich możliwości oferowanych przez Arenę, należą: PATRON, LIBRA 2000 i MOL Optivum.

Programy do tworzenia komiksów omówiła Bożena Boryczka (OELiZK, Warszawa). Pierwszy z nich — ToonDoo <http://www.toondoo.com> jest bezpłatny wyłącznie dla użytkowników indywidualnych. Aplikacja posiada bogatą bibliotekę grafiki i funkcji, dzięki którym można stworzyć własną postać (opcja TraitR), importować z komputera własną grafikę i zdjęcia (zakładka ImagineR), a także tworzyć odręczne rysunki (DoodleR). Kolejne narzędzie, bezpłatne dla wszystkich użytkowników, nosi nazwę Write Comics <http://writecomics.com>. W tym serwisie nie ma potrzeby zakładania konta ani logowania się. Jest mniej atrakcyjny i uboższy niż ToonDoo, ale do tworzenia prostych historyjek obrazkowych w zupełności wystarczy. Ciekawą propozycją jest serwis BitStrips <http://www.bitstrips.com>. Niestety, jest to narzędzie płatne. Można na nim jednak założyć darmowe konto dla nauczycieli, do którego jest dostęp przez 30 dni, i stworzyć wirtualną klasę. Liczba zapisywanych przez uczniów komiksów nie jest ograniczona. Na zakończenie prelegentka podkreśliła, że komiks ma wiele możliwości wykorzystania. Może być narzędziem wspierającym naukę czytania i pisanie oraz naukę języków obcych. Może też pełnić rolę wychowawczą i terapeutyczną.

W trakcie konferencji wręczono nagrody w konkursie literackim „Szuflada”, zorganizowanym po raz drugi przez redakcję miesięcznika „Biblioteka w Szkole” i redakcję kwartalnika „Biblioteka — Centrum Informacji”. Nauczyciele bibliotekarze z bibliotek szkolnych i pedagogicznych mogli zgłaszać swoje utwory w dwóch kategoriach:

- wiersz nawiązujący do słów Janusza Korczaka *Nie ma dzieci. Są ludzie lub Szacunku dla każdej z osobna chwili, bo umrze i nic się nie powtórzy,*

- proza — krótkie opowiadanie kryminalno-sensacyjne (do 5500 znaków ze spacjami), którego akcja rozgrywa się w bibliotece lub jest związane z biblioteką.

Nadesłane przez bibliotekarzy utwory oceniało jury konkursu w składzie: Mariola Pryzwan, Agata Maria Kozioł, Jakub Kornhauser, Mirosława Bogacz, Bożena Boryczka, Małgorzata Górską i Wiesław Zybura. Nazwiska nagrodzonych podane zostały na stronie konkursu http://www.bibliotekawszkole.pl/konkursliteracki/wyniki_szuflada_2012.php.

Jako ostatni wystąpił Szymon Więśław (Instytut Badań w Oświacie) i zaprezentował Elementarz prawa autorskiego. Jego wystąpienie, połączone z dyskusją, pewno pewnością rozwiało wszystkie wątpliwości zgromadzonych na sali bibliotekarzy.

Uczestnicy konferencji opuszczali gościnne progi Biblioteki Narodowej z nadzieją, że będą mogli spotkać się za rok. Tematyka VI Krajowej Konferencji Nauczycieli Bibliotekarzy okazała się bardzo potrzebna, a wygłoszone referaty i gotowe scenariusze lekcji dołączone do materiałów konferencyjnych na pewno pomogą w realizacji kolejnych zajęć z uczniami.